

Prologus in librum machabeorum.

Incipit prologus beati Hieronimi presbiteri in libros machabeorum.

Machabeorum 3 libri duo prenotat prelia inter hebreorum duces gentesq; persarum pugna quoq; sabbatorum et nobiles machabej ducis triumphos. ex cuius nomine et libri idem sunt nuncupati. Nec quoq; historia continet etiam inclita illa gesta machabeorum fratrum: qui sub antiocho rege pro sacris legibus dura tormenta perpessi sunt. Quos miranda diuersis supplicis urgerent: non solum non fleuit. sed et gaudens hortabatur ad gloria passionis.

Item alius prologus.

Machabeorum 3 libri licet non habeant in canone hebreorum. tamen ab ecclesia inter diuinoz voluminum annotantur historias. Prenotant autem prelia inter hebreorum duces. gentesq; persarum pugnam quoq; sabbatorum et nobiles machabej triumphos. sedus quoq; amicitiarum cum romanoz ducibus atq; legationum. Machabej seprem fratres ab vna matre machabea nomine geniti. custodientes legem patris traditionem. non manducantes carne porcinam: ob hoc ab antiocho rege seuisimo in antiochia martiri gloria coronati sunt cum matre sua atq; sepulti cum magna veneratione ibi quiescunt.

Epistola Rabbani

Domino excellentissimo Lodouico regi. Rabbanus uilissimus seruo dei in domino dominoz perpetua optat salutem. Cum sim promptus animo ad parandum atq; fruendum in te uoluntati. quotidie cogito. quid honorificentie vestre gratum exhibeam ut mei memoria sedulo apud uos maneat. et deuotio mentis mee erga obsequium vestrum appareat. Unde gratias mibi quoniam angustia in animo uersat cogitandi quid potissimum reuerentie vestre offeram. quoniam alii iuxta id quod sibi condecet et opulencia rerum uires illis ministrat. multiplicia munera uobis referunt. Ego autem ita per me hoc non efficere posse sentio. Sed tamen uacuis a munere penitus non ero. quia iuxta paupertatem uirium mearum et ingenij tenuitatem ea que in meditatione sanctarum scripturarum elaborari offerre decerno. que licet non sint digna prudentie vestre tamen credo non sunt ubique spernenda. Preterito liquidem anno transmisi uobis tractatum in danieli prophetam. que non solum ex dictis maiorum. quin etiam ex me paruitatis sensu confeceram. Nunc uero quia tempus est illud quo romana ecclesia constituit libros legi machabeorum in ecclesia. eorumdem librorum expositionem. quam ante annos aliquot rogantibus amicis sensu hystorico simul et allegorico dictaueram. excellente vestre defero. ut si aliquis sensum mysticum in eis uos dinoscere delectet. habeatis in promptu quo illa explicita inuenire ualeatis. non dico ualde disertie et oratione rhetorica. sed lucido sermone et catholica fide. Vos quoque si quid in predicto opere reperitis uobis gratum et rite prolatum. eius gratias

hoc reputetis. a quo est omne bonum. Si quid autem minus recte. vel inconuenienter positum uobis ibidem uideatur. imperitiam meam magis reputetis quam maliciam. quod quid in hoc corpulculo uixero in christi seruitio prout possibilitas fuerit laborare potero. Ipsi enim est misericordie ut qui mihi in animo hoc dedit. uelle ipsum me bono opere faciat consummare. De quo propheta ait. Prope est dominus omnibus inuocantibus se in ueritate. et non derelinquet omnes qui sperant in se. Diuinitas domini nostri iesu christi diu uos bicolumes. et legis dei ueritatem amantes ad multorum salutem custodiat. et post huius uite cursum ad ueram et eternam beatitudinem peruenire concedat.

Item alia epistola rabbani.

Reuereatissimo et omni caritatis officio dignissimo geroldo sacri palatii archidiacono. Rabbanus uilissimus seruo dei fuis in christo salutem. Demini mei palatio uangionum ciuitatis constitutum. tecum habere sermonem de eminentia scripturarum sanctarum. et de difficultate diuinarum hystoriarum. in quibus non solum per aliquanta loca propter uarietatem rerum et situm prouentiarum obscurus est sensus. quoniam per tropos figurarum occultus est intellectus. Et quia eodem tempore commentarios in libros regum nuper a nobis editos uenerabili abbati Duruino tradideram. tu quidem paruitates meam exhortatus es. quatenus in libros paralip. atq; machabeorum commentarios iuxta uelutia maiorum pari studio conderem. feci quantum potui. et prius libri expositionem. Lodouico regi editam. sequentis uero tue sanctitati tradendam referuam. ut petitio tua non esset uana. neq; haberes me iugillatum. quasi tibi roganti nollem conferre. quod alius gratis contulerim. proinde quia iam confectum opus habes. utere co sicut decet seruus christi cum comunione multorum. et quod solus impetraveras ad plurimorum utilitatem peruenire facias. Decetero quoque uolo sanctitatem tuam laudem. quam ipsum opus ideo partim de diuina hystoria. partim de iosephi iudeorum hystorici traditione. partim uero de aliarum gentium hystorice contextu. ut quia non tantum gentis iudee ac principum eius. sed et aliarum gentium similiter in ipso libro mentio fit. ex multorum librorum collatione ueritas sacre hystorie pateat. et sensus narrationis eius lectorum lucidior fiat. Tu uero si quid in memorato opere tibi gratum atq; utile iueneris. largitori omnium bonorum inde gratias referas. Si quid autem reprehensibile in eo esse prospexeris nostre infirmitati et imperitie deputes. et apud clementem iudicem ueniam impetrare nobis per sacras orationes festines. Sicque optimo largitori dignum honorem. et fragili officii oportunitatem conferes solatiu. Fraternitatem tuam diuina maiestas prosperis successibus polletem. et eterne beatitudinis gaudia promerentem. omni tempore nostri memorem conseruare dignetur.

Factum est postquam. Initium libri machabeorum sile est principio libri esechielis prophete. ubi scriptum est. Et factum est in tricesimo anno. in quarto mense etc. Unde primus nobis questio oritur. cur is qui ad huc nihil dixerat. ita exorsus est dicere. Et factum est postquam percussit alexander etc. Et namque sermo coniunctio est. et sanus quia non coniungitur sermo subsequens nisi sermoni precedenti. Qui igitur nihil dixerat. cur dicit. Et factum est. cum non sit sermo cui hoc quod incipit subiungat. Quia in re intuentium est. quia sicut nos corporalia. sic prophete et scriptores diuinoz librorum sensu spiritualia aspiciunt. et illa sunt presentia que nostre ignorantie absentia uidentur. Unde fit ut in mente prophetarum ita coniuncta sint exterioribus interiora. quatenus simul utraq; uideant. simulque in eis fiat. et intus uerbum quod audiunt. et foris quod dicunt. Patet igitur causa cur quod nihil dixerat incipit dicere. Et factum est. Deinde subiungit. Postquam percussit alexander

philippi rex macedo q primus regnavit in grecia. egressus de terra cethim dariani regem et macedo. Itaq alexandru philippi et olympiadis filiu dariani reges persaru atq macedo occidisse oibus manifestu est. Ad d daniel in visione sua qua byrci captarum arietem ventilante comibus ptrinisse describit: evidenter expressit. Sed querit quomodo dicat alexander primus regnasse in grecia cum multi ibidem in diversis locis ante regnasse reperiant. Multo enim ante argivis: attheniensibus: lacedemoniis: corinthiis: et liddis: reges p sue ruit. nec no in macedonia: no primus rex alexander esse inveniatur vicissim qrtus. Pri mus enim rex macedo nu caranus erat: eo tē pore q hezgoruz uida azarias q et ozias rex fuit. et hezgoruz israel rex ieroba. latinorum quoq procar filius. et lacedemonioz calca menes: chozinthioz qz alexander et attheniensium thespic. Et ideo primus regnasse dicitur in grecia alexander qa ceteris regib in singulis partibus antea regnantibus: primus ipse et solus i tota grecia regnavit. Raz subuersis thebis: i persas arma corumpiens: apd gā gicu fluvium inito certamine dariani duces superavit. et ad extremum ipsum percussit arietē. et duo eius cornua confregit: medos atq persas: militq cum sub pedibus suis. et utruq cornu suo subiugavit imperio. Quod antez dicitur egressus de cethim: de ipsa grecia signat. Cethim enim fuit de posteris noe: hoc est de filiis iathan: filij iapxeth filij noe. Et satimā insulam habuit. que nunc dicitur cyprus: ut iosephus testis est. et ab ea omnes insule et maritima loca cethim hezrayce nominantur. Legam? varronis de antiquitatibus libros: et silium capitonis et gre cum flegonta: ceterosq eruditissimos viros: et videmus omnes pene insulas: et totius orbis litora: et terras mari vicinas: a grecis accol occupatas: qui ab amano et tauro montibus omnia mantima loca usq ad oceanum possidere britanicū. Constituit inquit pglia multa: et oim obtinuit munitiones: et interfecit reges terre: et accepit spolia multitudinis gentiu: et siluit terra in pfectu eius. Igit alexander magnus sicut tradunt hystorie post dariani mortem byrcanos ac girodomanos subegit. Post hec parthoz pugnam aggressus est: quos diu renitentes delevit: ppe moduz anteq uicit. Inde traces evertit: aspera pamos ac sopios: ceterosq ppos. qui in canali radice morabant subegit. vrbē ibi alexandria sup amnem tanaim constituta. Sed humani sanguinis iersaturabilis: sine hostiu sine etiā socioz recentem tū semp sitiebat cruorem. Itaq ptnaci impetu in bella pcurres. choroalimos et aciatas: indomitā gentē in reditū accepit. Callisten phi losophū sibiq apud aristotelem condiscipulū cū plurimis aliis pncipib cū cū deposito salutandi more: ut teū non adoraret occidit. Post hec indi am petiit ut oceano ultimo qz oriente finiret imperiū. Nisan urbem adiut: dedalos montes regnaqz theophyl regine expugnauit. Que cuz se dedisset cōcubitu regio regnū redemit. Peragrata pdomita qz alexand india cuz ad laxū mire asperitatis et altitudinis in quo multi populi loci eo confugerant peruenisset: cognouit herulem ab impugnatōe eiusdem saxi terre motu prohibitu. Emulatione p motus ut hercules acta superaret cū sumo labore ac periculo saxo potitus: omēs loci eius gentes in ditionē accepit. Cū poro fortissimo indoꝝ rege cruentissimū bellū gessit. Postea cuz orientales populos singularū puintiaz nō sine cruenta victoria cepisset cōscensis nauibus: cū oceani litora pagraret ad urbem quandā cui ambira rex pperat peruenit. Sed in expugnatione ciuitatis magnā partē exercitus sagittis hostiū veneno illitis amisit. Ac post herba que per somnū sibi offensa est in portū lancijs data cū reliqs subueiret urbē expugnauit et cepit. Post quā circa actam ad oceanū et indum flumē ingressus babiloniā celeriter redijt: ybi cū cū exterritarū totius orbis puintiarū legati expectarent: hoc est cartaginensiu: et totius affricę ciuitatū: et byspanoz: galloz: sialie: sardinieqz plurimę pterea partes italie: tantus timor in sumo oriente pstitit: duois



Factū est postq per cussit alexander philippi rex macedo q

primus regnavit i grecia: egressus de terra cethim: darianū regē persaz et mēdoꝝ: constituit plia multa: et omniū obtinuit munitiones: et interfecit reges terre: et pertransijt usq ad fines terre: et accepit spolia mul

populos vltim i occidentis inuaserat: ut inde peregrinā cerneret toto mundo legationem q uo vix crederes peruenisse rumore. Vn bene scriptum est. Et siluit terra in conspectu eius: quia nullus ei rebellare audebat.

Et post hec decidit etc. Deuictis vbiqz gentib vndiqz thesauris et opes eaz alexander abstulit. Vnde eo mortuo satellites atqz milites eius ppter opum magnitudinē quas cōgregatas habebat ac potentiā regni: ab inimicem dissentebant sicut pompeius trogus eiusqz breui ator iustinus in libris hystoriarū suarum ostendūt: scribentes q de functo alexandro: in thesauris eius quinquaginta milia talenta auri reperta sūt. et in annuo vectigalis tributo tricena milia. Peniqz alexander iter pericula p hūoz dei nutu fuatus ad extremū cū in babilōe vrbe moraret p insidias suoz interfecit est. et maxie factōne antiptis duaf eius qui p cassandru filiu suū cū veneno extitit: sicut p dicitur p pteius trog: narrat dicens. Quia cū babilonem reuertens: multis diebus ocio datis in missū olim cōmūio: lenter alexander institueret: totusqz in letitiaz effusus: cū diei noctez puigiles iunisset: recedentem iam a conuiuio medicus thesalus instaurata cōmestatione et ipsū ac sodales eius inuitauit: vbi accepto poculo: media potōe repente velut telophixus ingenuit: elatusqz a cōmūio semianimis ita cruciatus est ut ferrū in remedia posceret: tactūqz hominū velut vulnera indolesceret. Renera autem insidie fueiunt. Quā memo: atus antiptater cū carissimos amicos suos interfectos videret ab alexandro: se qz magnis rebus in grecia gestis non tam gratū apud regē qz inuidiosū esse: a mē quoqz et olympiade vatrijs se criminationibus veratū: ad occupandū regē cassandru filium dato veneno subornat: qui cū fratribz philippo et iolla ministrare regi solebat: cuius veneni tanta vis fuit: ut nō cre: nō ferro: non testa cōtineret: nec alie ferri nisi in yngula equi potuerit: pmonito filio ne alii qz thesallo et fratribz crederet. Pacigic causa apud thesalū paratū repetitūqz conuiuium est. Philippus et iollas peggustare ac temptare potū regis soliti: in aq frigidā venenū habuerunt. quā peggustate iam potioni sup miserunt. Quarta die alexander indubitātā mortē sentiens agnosere se fatū domus maioris suoz ait. Quā plerosqz e acidarū intra tricesimū annū defunctos. Lunul tuates deinde milites insidijqz perire regem suspiciat es ipse sedauit: eosqz omnes cū prolatus in editisimū locū vrbis esset ad conspectū suū admilit osculandūqz dextera suā flentibus porxit. Cū lacrimarent omēs: ipse vero sine lacrimis tū: vey sine ullo tristionis mentis argumento fuit: ut qdā impatientius dolentes consolatus sit: quibus mandata ad parentes eoz dedit: adeo sicuti in hoste: ita et in morte inuictus ei animus fuit. Cū desicere cū amici viderent: qrat que imperij faciāt heredem: Rndit. Dignissimū tanta illi magnitudo animi fuit: ut cū hercule filiu cū fratre arideum cum roxanem vxore pegguantē relinqueret: oblitus necessitudinū dignissimuz nuncupauit heredem: proliuz quasi nephas esset viro forti: aliū qz uiz fortē succedere: aut tanti regni opes aliis qz probatis relinq. hac voce veluti bellū inter amicos cecidisset: aut malum discordie misisset: ita omnes in emulationem cōsurgunt: et ambitione vulgi tacitū sermone et fauorez militū querūt. Sexta die pclusa voce exemptū digito anulū perdicē tradidit. Quę res gliscentē amicorū dissensionē sedauit. Nam et si nō voce nūcupatus est heres indicio tū electus videbat. Decessit alexander mense vno et annos tres: et tricesimo natus. Hec autē: qa in hystoria machabeorum regni alexandri mentio est facta: ideo ex libris gentiliū interpolui: ut lector agnosceret nō frustra virtutē alexandri enarrari: et magnanimitate atqz actōne ipsam esse pcepit. Quō aut alexander dicit diuisisse regnū suū cū adhuc vineret pueris suis qui secū erant a iuuentute nutriti: non tam ipse hoc diuisit: qz illis diuidendū reliquit. Igit alexander per duodecim annos tremētem sub se orbē oppressit: principes vero eius quattuordecim annis dñati

